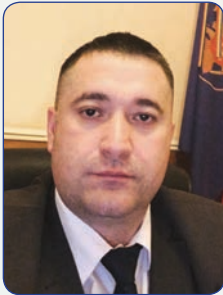

CZU: 343.35

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2024.1\(68\).03](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2024.1(68).03)

OBIECTUL JURIDIC GENERIC AL EXERCITĂRII ATRIBUȚIILOR ÎN SECTORUL PUBLIC ÎN SITUAȚIE DE CONFLICT DE INTERESE

Iancu ZAPOROJAN,
procuror-șef al Procuraturii
raionului Nisporeni,
doctorand, Universitatea de Stat
din Moldova
<https://orcid.org/0009-0001-5573-1447>

SUMAR

Investigația de față conține analiza obiectului juridic generic al infracțiunilor de exercitare a atribuțiilor în sectorul public în situație de conflict de interese, prevăzute la art. 3261 din Codul penal al Republicii Moldova. În acest scop, este determinat înțelesul sintagmelor „sfera publică”, „activitatea în sfera publică” și „buna desfășurare a activității în sfera publică”, utilizate la descrierea obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova. În încheiere, se argumentează că denumirea „Infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică” exprimă esența juridică a infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV din partea specială.

Cuvinte-cheie: obiectul juridic generic al infracțiunii, sfera publică, activitate în sfera publică, buna desfășurare a activității în sfera publică, obiectul relațiilor sociale, conținutul relațiilor sociale, subiectele relațiilor sociale.

Articolul 326¹ face parte din Capitolul XV „Infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică” al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova. Din această denumire rezultă că buna desfășurare a activității în sfera publică (și relațiile sociale asociate) formează obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 326¹ CP RM, în special, și a infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, în general. O astfel de poziție își găsește o largă susținere în literatura de specialitate [3, p. 848; 22, p. 55; 23, p. 39; 24, p. 53; 25, p. 140].

Sintagma „sfera publică” din denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, deși reprezintă temelia grupării valorilor sociale (și a relațiilor sociale asociate) care formează obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute în acest capitol, nu este sufi-

THE GENERIC JURIDICAL OBJECT OF THE EXERCISE OF DUTIES IN THE PUBLIC SECTOR IN A CONFLICT-OF-INTERESTS SITUATION

SUMMARY

This investigation contains the analysis of the generic juridical object of the offenses of exercising duties in the public sector in a conflict-of-interest situation, provided by the art. 3261 of the Criminal Code of the Republic of Moldova. For this purpose, the meaning of the syntagmas „public sphere”, „activity in the public sphere” and „good performance of activity in the public sphere” used to describe the generic juridical object of the offenses provided by the Chapter XV of the special part of the Criminal Code of the Republic of Moldova is determined. In conclusion, it is argued that the title „Offenses against the good performance of activity in the public sphere” expresses the juridical essence of the offenses provided by the Chapter XV of the special part of the Criminal Code of the Republic of Moldova.

Key-words: the generic juridical object of an offense, public sphere, activity in the public sphere, good performance of activity in the public sphere, the object of social relations, the content of social relations, the subjects of social relations.

cientă pentru a reda esența juridică a obiectului dat. Termenii și sintagmele folosite în denumirile altor capitole din partea specială a Codului penal al Republicii Moldova se referă, cel puțin aparent, la valori sociale (și relații sociale asociate) care fac parte, de asemenea, din sfera publică. Ne referim la următorii termeni și sintagme: „sănătatea publică și conviețuirea socială” (Capitolul VIII al părții speciale a Codului penal); „securitatea publică și ordinea publică” (Capitolul XIII al părții speciale a Codului penal); „justiție” (Capitolul XIV al părții speciale a Codului penal); „autoritățile publice și securitatea de stat” (Capitolul XVII al părții speciale a Codului penal).

De aceea, pentru a stabili esența juridică a obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal, considerăm necesar să găsim răspunsuri la următoarele patru întrebări:

- 1) care este înțelesul sintagmei „sfera publică” folosită în denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal?;
- 2) care este semnificația expresiei „activitatea în sfera publică” din denumirea acestui capitol?;
- 3) ce trebuie să înțelegem prin „buna desfășurare a activității în sfera publică” în conjunctura concretă a obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal?;
- 4) exprimă denumirea „Infracțiuni contra bune desfășurări a activității în sfera publică” esența juridică a infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV din partea specială?

Începem cu cea dintâi dintre aceste întrebări.

Prima ipoteză ar fi că sintagma „sfera publică”, folosită în denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal, se referă la persoanele juridice de drept public, în sensul art. 174 din Codul civil al Republicii Moldova. Din alineatul (1) al acestui articol rezultă că persoane juridice de drept public sunt organele statului și cele ale unităților administrativ-teritoriale. Totodată, din alin. (2) și (3) art. 174 din Codul civil rezultă că persoane juridice de drept public pot fi considerate, de asemenea, acele persoane juridice care sunt „împuternicite să exercite o parte din funcțiile (atribuțiile) Guvernului” [4]. De exemplu, potrivit alin. (2) art. 11 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale, Guvernul poate impune obligații de serviciu public „întreprinderilor de gaze naturale care desfășoară următoarele activități reglementate: a) transportul gazelor naturale; b) distribuția gazelor naturale; c) stocarea gazelor naturale; c¹) tradingul de gaze naturale; d) furnizarea gazelor naturale” [11].

Totuși, dacă luăm în considerare prevederile art. 124 CP RM, întreprinderile de gaze naturale menționate în norma citată sunt organizații comerciale. Fiind persoane juridice, astfel de întreprinderi nu intră sub incidența formulării „persoana autorizată sau investită de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public” din alin. (2) art. 123 CP RM, care conține definiția noțiunii „persoană publică”. În concluzie, întreprinderile de gaze naturale menționate în alin. (2) art. 11 al Legii nr. 108 din 27.05.2016 cu privire la gazele naturale (precum și alte asemenea persoane juridice) sunt persoane juridice de drept public, în sensul art. 174 din Codul civil, însă nu activează în sfera publică (în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal).

O altă ipoteză ar fi că sintagma „sfera publică” utilizată în denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal se referă la prestatorii de servicii publice, în sensul Legii nr. 234 din

23.12.2021 cu privire la serviciile publice. Definiția noțiunii „prestator de servicii publice” din art. 2 al acestei legi conține lista următoarelor entități: „a) autoritate administrativă centrală subordonată Guvernului; structură organizațională din sfera de competență a acesteia (autoritate administrativă din subordine, serviciu public desconcentrat sau aflat în subordine, instituție publică în care altă autoritate administrativă centrală deține calitatea de fondator); b) autoritate administrativă autonomă față de Guvern care prestează servicii publice conform competenței și în condițiile cadrului normativ special care reglementează domeniile de activitate ale acesteia; c) structură organizațională din sfera de competență a unui minister sau a Cancelariei de Stat (autoritate administrativă din subordine, serviciu public desconcentrat sau aflat în subordine, instituție publică în care ministerul sau Cancelaria de Stat deține calitatea de fondator); d) autoritate a administrației publice locale care prestează servicii publice în domeniile proprii de activitate, servicii publice care au fost transferate în competența acesteia; instituție publică de interes local sau întreprindere municipală în care autoritatea administrației publice locale deține calitatea de fondator; e) persoană juridică de drept privat care, în limita competențelor delegate în conformitate cu actele normative, prestează servicii publice” [14].

Din alin. (2) art. 123 CP RM aflăm că, de exemplu, angajatul unei întreprinderi de stat se consideră persoană publică. Sub acest aspect, întreprinderea de stat, deși este o organizație comercială, face parte din sfera publică în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal. Totodată, nici pe departe nu oricare întreprindere de stat este prestatoare de servicii publice în sensul lit. e) art. 2 al Legii nr. 234 din 23.12.2021 cu privire la serviciile publice. Această concluzie rezultă din analizarea caracteristicilor celor care au statut de întreprindere de stat [7] prin prisma definiției noțiunii „servicii publice” din art. 2 al Legii nr. 234 din 23.12.2021 cu privire la serviciile publice: „activități administrative necomerciale cu caracter individual, realizate în regim de putere publică de prestatorul de servicii publice, cu sau fără solicitarea beneficiarilor de servicii, și care vizează realizarea drepturilor, libertăților, obligațiilor și intereselor legitime ale acestora, asigurându-le, după caz, beneficiile materiale sau nemateriale corespunzătoare” [14]. În concluzie, nu oricare dintre prestatorii de servicii publice, menționați în art. 2 al Legii nr. 234 din 23.12.2021 cu privire la serviciile publice, activează în sfera publică (în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal).

Noțiunea „serviciu public” este folosită, de asemenea, în Legea nr. 158 din 04.07.2008 cu

privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Conform art. 2 al acestei legi, prin „serviciu public” se înțelege „activitatea de interes public, organizată și desfășurată de către o autoritate publică” [10]. Așadar, în accepțiunea acestei legi, singurul prestator al serviciului public este autoritatea publică. O asemenea abordare este prea îngustă și nu poate epuiza înțelesul sintagmei „sfera publică”, care este utilizată în denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal. Din art. 123 CP RM rezultă că nu doar autoritățile publice formează sfera publică în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova.

Noțiunea „sector public” este utilizată în Legea nr. 50 din 09.04.2021 cu privire la grupurile de acțiune locală. Din definiția acestei noțiuni, formulată în art. 2 al legii în cauză, rezultă că doar anumite autorități ale administrației publice locale de nivelul întâi pot să activeze în sectorul public în sensul Legii nr. 50 din 09.04.2021 cu privire la grupurile de acțiune locală. Desigur, o astfel de abordare este mult prea limitată pentru a corespunde înțelesului sintagmei „sfera publică”, utilizată în denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal. Din art. 123 CP RM rezultă că nu doar autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi formează sfera publică (în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal).

Noțiunea „sector public” mai este folosită în Legea nr. 148 din 09.06.2023 privind accesul la informațiile de interes public. Din art. 5 al acestei legi rezultă că sectorul public cuprinde următoarele entități: „a) autoritățile publice; b) instituțiile publice; c) întreprinderile de stat și întreprinderile municipale; d) persoanele juridice de drept privat controlate de furnizorii de informații prevăzuți la lit. a)-c), în conformitate cu art. 203 alin. (3)-(7) din Codul civil nr. 1107/2002; e) persoanele juridice de drept privat care prestează servicii publice, servicii publice de gospodărie comunală sau servicii de decontare; f) întreprinderile energetice care desfășoară activități în domeniul gazelor naturale, al energiei electrice sau al energiei termice; g) asociațiile profesionale și organele de auto-administrare, constituite prin lege, ale profesiilor din sectorul justiției; h) partidele politice” [17]. În comparație cu definiția noțiunii „sector public” din Legea nr. 50 din 09.04.2021 cu privire la grupurile de acțiune locală, această definiție este mult mai largă. În pofida acestui fapt, definiția noțiunii „sector public” din Legea nr. 148 din 09.06.2023 privind accesul la informațiile de interes public nu conține nicio mențiune, de exemplu, cu privire la persoanele autorizate sau învestite de stat să presteze în numele acestuia servicii publice sau să îndeplinească activități de interes public. O astfel

de categorie de persoane este specificată în alin. (2) art. 123 CP RM, în definiția noțiunii „persoană publică”. În concluzie, noțiunea „sector public”, folosită în Legea nr. 148 din 09.06.2023 privind accesul la informațiile de interes public, are un conținut care corespunde doar parțial celui al sintagmei „sfera publică”, utilizată în denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova.

Din aceleași considerente, nu poate fi acceptată ca reper noțiunea „sectorul public” din Legea nr. 419 din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat. Analizând definiția noțiunii „datorie a sectorului public”, formulată în art. 2 al acestei legi, deducem că sectorul public (în sensul Legii nr. 419 din 22.12.2006 cu privire la datoria sectorului public) îl formează: statul; unitățile administrativ-teritoriale; Banca Națională a Moldovei; întreprinderile de stat/municipale; societățile comerciale cu capital integral sau majoritar public. O astfel de abordare corespunde doar în parte înțelesului sintagmei „sfera publică”, care este folosită în denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal.

În analiza noastră nu poate fi trecută cu vederea Legea nr. 82 din 25.05.2017 a integrității. Din definiția noțiunii „integritate în sectorul public”, care este formulată în art. 3 al acestei legi, rezultă că sectorul public cuprinde toate entitățile publice din R. Moldova. Aceeași concluzie rezultă din art. 2 al Legii nr. 82 din 25.05.2017 a integrității, în care este enunțat scopul legii respective. Astfel, persoanele publice străine și funcționarii internaționali (în sensul art. 123¹ CP RM) nu fac parte din sfera publică în accepțiunea denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal.

Deci, niciuna dintre legile analizate mai sus nu ne ajută să percepem înțelesul exact al sintagmei „sfera publică” în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal. Până la urmă, singurele repere incontestabile ce pot fi utile în vederea stabilirii acestui înțeles îl constituie acele criterii obiective care condiționează omogenitatea valorilor sociale (și a relațiilor sociale asociate) ce formează obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal. În acest scop, este necesar să determinăm elementele (obiectul, conținutul și subiectele) relațiilor sociale protejate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal, precum și semnificația socială a acestor elemente.

Urmând acest vector, este necesar să ne amintim că, inițial (până la intrarea în vigoare a Legii nr. 245 din 02.12.2011 privind modificarea și completarea unor acte legislative [16]), denumirea Capitolului XV al părții speciale a Codului penal

al Republicii Moldova a fost alta - „Infrațiuni săvârșite de persoane cu funcție de răspundere”. În 2005, relevând obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal, S. Brînza a menționat relațiile sociale cu privire la „buna desfășurare a atribuțiilor de serviciu de către persoanele cu funcție de răspundere” [1, p. 121]. După părerea lui L. Gîrla și Iu. Tabarcea, obiectul respectiv era constituit din „relațiile sociale care asigură activitatea normală a organelor administrației publice, a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor de stat, precum și interesele serviciului public” [26, p. 316]. Din punctul de vedere al lui I. Țurcan, obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal l-au format „relațiile sociale cu privire la activitatea legală a organelor administrației publice, precum și a întreprinderilor, instituțiilor și organizațiilor de stat” [3, p. 615].

În toate aceste expuneri de opinii, descrierea obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal conține mențiunea privind activitatea anumitor persoane fizice sau juridice. Descrierea din legea penală în vigoare a acestui obiect se caracterizează prin continuitate, întrucât conține mențiunea referitoare la activitatea în sfera publică. Această activitate presupune conduita - activă sau pasivă - a celor care fac parte din sfera publică. Se au în vedere subiecții infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova: persoana cu funcție de răspundere; persoana publică; persoana cu funcție de demnitate publică; persoana publică străină; funcționarul internațional; persoana care are influență sau care susține că are influență asupra unei persoane publice, persoane cu funcție de demnitate publică, persoane publice străine, funcționari internaționali etc. De exemplu, în art. 3 al Legii nr. 158 din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public sunt enumerate „activitățile care implică exercitarea prerogativelor de putere publică” [10]. În art. 5 al Legii nr. 3 din 25.02.2016 cu privire la Procuratură sunt specificate „funcțiile Procuraturii” [13]. În art. 2 al Legii nr. 59 din 29.03.2012 privind activitatea specială de investigații sunt înșiruite „sarcinile activității speciale de investigații” [18]. Ne limităm la aceste exemple, deși numărul lor este foarte mare. Toate aceste exemple formează conținutul expresiei „activitatea în sfera publică” în conjunctura concretă a obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova.

Cât privește sfera publică (în sensul denumirii Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova), aceasta reprezintă cadrul,

mediul, contextul în care își desfășoară activitatea persoanele cu funcție de răspundere, persoanele publice, persoanele cu funcție de demnitate publică și alte persoane care nesocotesc interdicțiile ce le sunt impuse prin articolele care constituie acest capitol al legii penale.

Divagând, trebuie să subliniem că obiectul relațiilor sociale, care sunt protejate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova este reprezentat de conduita subiecților care participă la aceste relații. Se au în vedere victimele infracțiunilor respective, nu persoanele cu funcție de răspundere, persoanele publice, persoanele cu funcție de demnitate publică sau alți subiecți ai infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal. Subiect al relațiilor sociale, ocrotite de normele unui capitol din partea specială a Codului penal, poate fi doar titularul valorii sociale în legătură cu care apar, se dezvoltă și se desfășoară astfel de relații. Numai un asemenea titular poate evolua ca subiect al relațiilor sociale protejate împotriva infracțiunii prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal. Ne referim, de exemplu, la: persoana căreia îi este extorcată remunerația ilicită (în cazul infracțiunilor prevăzute la lit. c) alin. (2) art. 324 și lit. a) alin. (2) art. 324¹ CP RM); organizația publică, în sensul Legii nr. 133 din 17.06.2016 privind declararea averii și a intereselor personale [20] (în cazul infracțiunilor prevăzute la art. 326¹ CP RM); subiectul declarării averii și intereselor personale și altă persoană menționată în declarația de avere și interese personale (în cazul infracțiunii prevăzute la alin. (3) art. 330¹ CP RM) etc.

Activitatea persoanelor cu funcție de răspundere, a persoanelor publice, a persoanelor cu funcție de demnitate publică etc., care nesocotesc interdicțiile impuse prin articolele care compun Capitolul XV al părții speciale a Codului penal, aduce atingere relațiilor sociale la care participă victimele sus-menționate. Dimpotrivă, activitatea persoanelor cu funcție de răspundere, a persoanelor publice, a persoanelor cu funcție de demnitate publică etc., care se desfășoară în bune condiții, nu poate aduce atingere relațiilor sociale protejate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal. Caracterizând obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în acest capitol, legiuitorul vorbește nu despre o activitate oarecare în sfera publică. Se are în vedere anume activitatea în sfera publică, desfășurată în bune condiții. Aceasta înseamnă că activitatea persoanelor cu funcție de răspundere, a persoanelor publice, a persoanelor cu funcție de demnitate publică etc. se desfășoară, întâi de toate, în condiții de legalitate. De exemplu, conform alin. (1) art. 3 al Legii nr. 69 din 14.04.2016 cu

privire la organizarea activității notarilor, „notarul activează în limitele stabilite de lege” [12]. În conformitate cu alin. (1) art. 5 al Legii nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător, „inspectorul exercită controlul asupra persoanei supuse controlului doar în limitele competenței atribuită prin lege” [19]. Potrivit alin. (1) art. 2 al Legii nr. 300 din 21.12.2017 cu privire la sistemul administrației penitenciare, „activitatea sistemului administrației penitenciare se desfășoară exclusiv în temeiul și pentru executarea legii, în conformitate cu principiul legalității...” [15]. Șirul unor asemenea exemple poate, desigur, continua.

În afară de legalitate, buna desfășurare a unei activități în sfera publică poate presupune respectarea altor principii de către acei care o desfășoară. De exemplu, în art. 3 al Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, printre principiile fundamentale ale activității Autorității Naționale de Integritate sunt reliefate: independența, imparțialitatea, transparența, confidențialitatea, celeritatea, integritatea, egalitatea, dreptul la apărare, buna administrație [9]. În art. 3 al Legii nr. 402 din 02.12.2004 a Biroului de Curieri Speciali lista principiilor de activitate a Biroului de Curieri Speciali include: integritatea garantată a corespondenței și operativitatea în predarea ei, păstrarea secretului de stat și comercial, precum și a altei informații apărute de lege, conducerea unică și responsabilitatea personală pentru sectorul de muncă încredințat, conform legii în cauză, controlul permanent al activității persoanelor cu funcție de răspundere ale biroului, colaborarea cu alte autorități ale administrației publice [8]. În art. 2 al Legii nr. 147 din 09.06.2023 privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor, printre principiile de selecție și evaluare a judecătorilor, pe care trebuie să le respecte membrii Colegiului pentru selecția și evaluarea judecătorilor, sunt enumerate: nediscriminarea, selectarea și evaluarea obiectivă și imparțială, echitatea, transparența, confidențialitatea, protecția datelor cu caracter personal și a vieții private, respectarea demnității umane [21]. Ne limităm la aceste exemple, cu toate că numărul lor este mai mare.

Buna desfășurare a unei activități în sfera publică presupune exercitarea anumitor drepturi și executarea anumitor obligații, cu condiția respectării principiilor sus-menționate. De exemplu, în art. 23 și 24 ale Legii nr. 131 din 08.06.2012 privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător sunt specificate drepturile și obligațiile inspectorului [19]. Totodată, art. 25 și 26 ale aceleiași legi conțin lista de drepturi și obligații ale persoanei supuse controlului. În pct. 22 și 25 din anexa nr. 1 la Hotărârea Guvernului nr. 938

din 29.11.2023 cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Control Financiar de Stat sunt menționate drepturile și obligațiile funcționarilor publici din cadrul Inspectoratului Control Financiar de Stat [5]. În același timp, art. 27 și 28 din aceeași anexă conține lista de drepturi și obligații ale conducătorului și ale persoanelor cu funcție de răspundere ai entității supuse inspecției financiare. În pct. 35 și 36 ale Hotărârii Guvernului nr. 4 din 20.01.2021 pentru aprobarea Regulamentului cu privire la controlul rezervelor de stat și de mobilizare sunt specificate drepturile și obligațiile personalului de control [6]. Totodată, pct. 37 și 38 ale aceleiași hotărâri conțin lista de drepturi și obligații ale depozitarului responsabil care este supus controlului. În astfel de situații, dacă în procesul controlului sunt lezate drepturile sau interesele legitime ale persoanei supuse controlului, această persoană poate evolua ca victimă a uneia dintre infracțiunile prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal. Drepturile și interesele legitime ale victimelor infracțiunilor respective constituie conținutul relațiilor sociale care sunt apărute împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova.

O astfel de matrice conceptuală a elementelor relațiilor sociale, care sunt protejate împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, se întrevede, într-o măsură mai mare sau mai mică, în fiecare dintre articolele care compun acest capitol. În concluzie, se poate afirma că denumirea „Infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică” exprimă esența juridică a infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV din partea specială.

Concluzii

- 1) Buna desfășurare a activității în sfera publică (și relațiile sociale asociate) formează obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art. 326¹ CP RM.
- 2) Legile în care sunt folosite expresiile „persoană juridică de drept public”, „serviciu public” și „sector public” nu ne ajută să percepem înțelesul exact al sintagmei „sfera publică” în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova.
- 3) Expresia „activitatea în sfera publică” din denumirea acestui capitol presupune conduita – activă sau pasivă – a persoanelor cu funcție de răspundere, a persoanelor publice, a persoanelor cu funcție de demnitate publică etc.
- 4) Sfera publică (în sensul denumirii Capitolului XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova) reprezintă cadrul, mediul, contextul

în care își desfășoară activitatea persoanele cu funcție de răspundere, persoanele publice, persoanele cu funcție de demnitate publică și alte persoane care nesocotesc interdicțiile ce le sunt impuse prin articolele care constituie acest capitol al legii penale.

- 5) Buna desfășurare a activității în sfera publică (în sensul denumirii Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova) presupune că persoanele cu funcție de răspundere, persoanele publice, persoanele cu funcție de demnitate publică etc. își exercită drepturile și își execută obligațiile, respectând principiile stabilite în legile care le reglementează activitatea.
- 6) Obiectul relațiilor sociale, apărute împotriva infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova, este reprezentat de conduita subiecților care participă la aceste relații. Se au în vedere victimele infracțiunilor respective.
- 7) Drepturile și interesele legitime ale victimelor infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV al părții speciale a Codului penal al Republicii Moldova constituie conținutul relațiilor sociale care sunt apărute împotriva infracțiunilor respective.
- 8) Denumirea „Infracțiuni contra bunei desfășurări a activității în sfera publică” exprimă esența juridică a infracțiunilor prevăzute în Capitolul XV din partea specială.

Referințe bibliografice

1. Brînza S. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2005. 675 p.
2. Brînza S. ș.a. *Drept penal. Partea specială*. Chișinău: Cartier, 2005. 804 p.
3. Brînza S., Stati V. *Tratat de drept penal. Partea specială. Vol. II*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015. 1300 p.
4. Codul civil al Republicii Moldova. Nr. 1107 din 06.06.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 82-86/661. În vigoare din 12 iunie 2003.
5. Hotărârea Guvernului cu privire la organizarea și funcționarea Inspectoratului Control Financiar de Stat. Nr. 938 din 29.11.2023. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2023, nr. 465-467/1133. În vigoare din 7 decembrie 2023.
6. Hotărârea Guvernului pentru aprobarea Regulamentului cu privire la controlul rezervelor de stat și de mobilizare. Nr. 4 din 20.01.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 33-41/43. În vigoare din 5 februarie 2021.
7. Întreprinderi de stat. <https://www.app.gov.md/intreprinderi-de-stat-3-378> (vizitat la 06.01.2024).
8. Legea Biroului de Curieri Speciali. Nr. 402 din 02.12.2004. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr. 1-4/4. În vigoare din 1 ianuarie 2005.
9. Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. Nr. 132 din 17.06.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246/511. În vigoare din 1 august 2016.
10. Legea cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public. Nr. 158 din 04.07.2008. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2008, nr. 230-232/840. În vigoare din 1 ianuarie 2009.
11. Legea cu privire la gazele naturale. Nr. 108 din 27.05.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 193-203/415. În vigoare din 8 iulie 2016.
12. Legea cu privire la organizarea activității notarilor. Nr. 69 din 14.04.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 277-287/588. În vigoare din 26 februarie 2017.
13. Legea cu privire la Procuratură. Nr. 3 din 25.02.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 69-77/113. În vigoare din 1 august 2016.
14. Legea cu privire la serviciile publice. Nr. 234 din 23.12.2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2022, nr. 34-38/34. În vigoare din 5 februarie 2023.
15. Legea cu privire la sistemul administrației penitenciare. Nr. 300 din 21.12.2017. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2018, nr. 48-57/124. În vigoare din 16 mai 2018.
16. Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative. Nr. 245 din 02.12.2011. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 25-28/77. În vigoare din 3 februarie 2012.
17. Legea privind accesul la informațiile de interes public. Nr. 148 din 09.06.2023. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2023, nr. 234/410. În vigoare din 9 ianuarie 2024.
18. Legea privind activitatea specială de investigații. Nr. 59 din 29.03.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 113-118/373. În vigoare din 8 decembrie 2012.
19. Legea privind controlul de stat asupra activității de întreprinzător. Nr. 131 din 08.06.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 181-184/595. În vigoare din 3 martie 2013.
20. Legea privind declararea averii și a intereselor personale. Nr. 133 din 17.06.2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246/513. În vigoare din 30 ianuarie 2017.
21. Legea privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor. Nr. 147 din 09.06.2023. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2023, nr. 204-207/364. În vigoare din 21 iunie 2023.
22. Nedelciuc V. Obiectul infracțiunii de îmbogățire ilicită. În: *Legea și Viața*, 2022, nr. 1(S), p. 71-73.
23. Serbinov I. Unele considerații privind obiectul juridic al infracțiunilor de neglijență în serviciu (art. 329 Cod penal). În: *Revista Națională de Drept*, 2017, nr. 7, p. 33-41.
24. Timofei C. Obiectul juridic al infracțiunilor prevăzute la art. 326 CP RM. În: *Revista Națională de Drept*, 2013, nr. 4, p. 48-53.
25. Vîrlan P. Obiectul juridic al infracțiunii prevăzută la art. 330² „Îmbogățirea ilicită” din Codul penal. În: *Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe Sociale)*, 2022, nr. 8, p. 139-143.
26. Гырла Л. Г., Табарча Ю. М. *Уголовное право Республики Молдова. Часть особенная. Том 1*. Кишинэу: Cartdidact, 2010. 712 с.